

„Don Giovanni" s-a reluat la Opera din Iași

(Costin Popa – 9 februarie 2016)

Se cunosc problemele globale cu care se confruntă teatrele lirice din România, fie ele supuse autorității naționale, fie subordonate primăriilor. Printre multe altele, fondurile restrânse, numărul redus de spectacole, încadrările insuficiente cu personal pentru acoperirea repertoriului..., toate legate între ele. Problemele sunt valabile de la București la Iași, de la Cluj-Napoca la Craiova, de la Timișoara și Constanța la Brașov și Galați.

Nu-mi propun o analiză exhaustivă a subiectului, nu este locul acum, dar una dintre căile importante pentru soluționare este folosirea cât mai largă a forțelor artistice naționale, prin invitări de cântăreți valoroși, tineri sau cu cariere formate, itineranți în vederea completării distribuțiilor. S-a pornit cu curaj la asemenea acțiuni, aproape peste tot în țară. Este firesc, mulți artiști de pe schemele de personal nu mai sunt performanți, se află în pragul pensionării.

Pe de altă parte, dorita și necesara invitare a cântăreților români care își desfășoară activitatea în străinătate este mai complicată, în primul rând din cauza sistemelor manageriale profund diferite care, în afara României, presupun programări ferme cu multe stagioni înainte. La noi, cum scriam în repetate rânduri, dar fără consecințe în ameliorarea situației, afișele abia dacă se anunță cu două luni avans.

La ce nu s-a recurs încă este realizarea de coproducții la nivel național, așa încât efortul financiar să se împartă și publicul de oriunde în țară să se bucure și de montările altor instituții.

Tinerete și entuziasm

Revenind la ideea alcătuirii diversificate a distribuțiilor, de curând, la Opera Națională Română Iași, am putut vedea într-un spectacol cu „Don Giovanni” de Mozart un „cast” tineresc, cu soliști de-ai casei și invitați din țară sau chiar din străinătate.

Revenind la ideea alcătuirii diversificate a distribuțiilor, de curând, la Opera Națională Română Iași, am putut vedea într-un spectacol cu „Don Giovanni” de Mozart un „cast” tineresc, cu soliști de-ai casei și invitați din țară sau chiar din străinătate.

Producția, autografiată de Beatrice Rancea în 2010, înainte de a deveni manager al teatrului liric ieșean, a rămas peste ani un spectacol veridic, pulsatoriu în vivacitate și adevăr. Deși nu se mai reprezentase de două-trei stagioni, proapețimea și însuflețirea au rezultat ca efecte ale unei serioase munci de întreținere artistică. Și, nu în ultimul rând, „vinovată” a fost tineretea interpreților care, în afara unui „look” agreabil, a permis o mișcare scenică exuberantă, atitudini pline de naturalețe și dăruire. Teatralitatea a fost prezentă la tot pasul.

Profilurile caracterologice ale personajelor au fost gândite în corelare cu ideatica celor doi autori de geniu, Mozart și libretistul da Ponte, în portretizări tipice, deși trama a fost mutată într-o epocă imaginară, acoperitoare a mai multor perioade de timp. Mărturie stau armele, de la spadă la pistol. Într-adevăr, istoria lui Don Giovanni este universală.

Scenografia Vioricăi Perju aduce, prin decoruri, simetria unor portaluri stilizate care, în actul secund, iau poziții variate, iar prin costume, simbolistica spiritului unor eroi: roșu – Don Giovanni, negru – Donna Anna și Don Ottavio, alb – Zerlina și Masetto. Leporello a îmbrăcat în scenele seratelor din primul și ultimul act costum de Arlechino, Donna Elvira a părut descinsă din „la belle époque”.

Regia Beatricei Rancea este atât de dinamică, încât mișcarea scenică a fost continuă, antrenul – total, din partea soliștilor, corului, figurației, baletului.

Un puternic contur i-a fost rezervat Donnei Elvira, psihopată sub observație medicală, energică, fără limite în a-l apăra pe Don Giovanni (vezi debordantul final de act I), căruia îi sărută neconținut și obsesiv hainele, aproape isterizată când îi descoperă deghizarea. Soprana Nicoleta Maier de la Teatrul Muzical „Nae Leonard” din Galați, la prima apariție în rol, a jucat fără reproș.

Plină de contradicții în alegerile oscilatorii dintre Masetto și Don Giovanni, delicioasă ca primăvara timpurie de afară, a fost soprana Mădălina Barbu, Zerlina debutantă.

Interpretarea muzicală...

... I-a avut ca vedetă în rolul titular pe solistul teatrului ieșean Jean Kristof Bouton, bariton inteligent cu voce împlinită acum, prin timbralitatea rotunjită, amplă și gândirea adâncită asupra complexului personaj. Celebra arie a „șampaniei”, „Finch’han dal vino” (primul act), a fost aidoma spumoasei băuturi de la care și-a tras porecla, cântată fiind cu vervă, omogenitate de sunet și accente, modalitate de expresie care s-a regăsit și în varietatea tratării ariei „Metà di voi quà vadano” din actul secund. În aceeași secțiune a operei, serenada a avut subtilitate și moliciune de sunet, în diversitate de nuanțe. Scena morții lui Don Giovanni a fost impresionantă, artistul canadian dominând orchestra ce a respectat forța dramaturgică a clipei, redată sonor masiv de dirijorul Traian Ichim și scenic de regizoarea Beatrice Rancea, în laseri și holograme învăluitoare ale statuii Comandorului. Un cadraj cu tentă de fantastic.

Din Italia a venit soprana Letiția Vițelaru (Donna Anna) a cărei pregătire anterioară la Academia Teatrului Scala din Milano și-a spus cuvântul. Artistă cunoaște la perfecțiune stilistica mozartiană, pe care a servit-o cu voce caldă și plăcută, cu frazare impecabilă. Lirismul a guvernat, chiar și în pasajele de adresare vehementă.

Nicoleta Maier a fost o Donna Elvira de extremă incisivitate în glas, cu cânt autoritar ale cărui accentuări merg pe alocuri către stridență. O atenție specială trebuie să acorde intonației precise, la fel ca și Mădălina Barbu, posesoare a unei voci de amplasare mai redusă, dar extrem de pătrunzătoare în sală prin sunetul cristalin și pur. Câteva nedorite bemoluri au venit dinspre unele... onomatopee, recitative excesiv „parlando” sau note mai „drepte”.

Pe baritonul Daniel Pascariu, programul de sală l-a prezentat drept student la Universitatea Națională de Muzică din București și debutant în rolul Leporello. Talentat și dezinvolt actor, Pascariu a expus un glas frumos timbrat, dar în curs de formare pe multiple aspecte, tehnice (detimbrări în aria „Madamina”) sau ritmice (aria „Ah, pietà! Signori miei!), a căror rezolvare va veni cu siguranță.

Cu voce lirică, de interesantă culoare, potrivită rolului Don Ottavio, tenorul Andrei Fermeșanu a frazat fluid și elegant, dar într-o lectură întrucâtva exterioară, obiectivă, mult prea concretă. Mă refer la aria „Il mio tesoro” din actul secund.

leșeanul Daniel Mateianu (Masetto) și timișoreanul Octavian Vlaicu (Comandorul) au venit în distribuție cu glasuri de bas cu armonice intens rezonante, în cheie comică, respectiv profund dramatică.

Jean Kristof Bouton,
Octavian Vlaicu
și Letiția Vițelaru

Nicoleta Maier
și Daniel Pascariu

Scenă
din primul act

Mădălina Barbu
și Daniel Mateianu

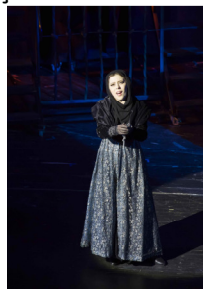
Daniel Mateianu
și Mădălina Barbu

Jean Kristof Bouton
și Mădălina Barbu

Nicoleta Maier

Letiția Vițelaru

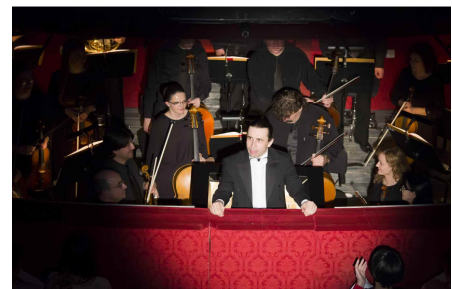
Scenă
din actul al doilea

Jean Kristof Bouton

Aplauze, Jean Kristof
Bouton și partenerii

Dirijorul
Traian Ichim

Bagheta lui Traian Ichim este din ce în ce mai acomodată cu Orchestra Operei, un ansamblu în continuă ascensiune, căruia acuratețea atacurilor trebuie să-i stea în preocupare. Spiritul de „dramma giocoso” a fost permanent prezent prin tempourile corecte imprimare de dirijor. Păcat că a eliminat aria lui Don Ottavio „Dalla sua pace” (primul act), ca de altfel și sextetul final, apropiind numai parțial versiunea sa... proprie de originalul premierei de la Praga. O susținere bine cumpănită a venit din partea Corului Operei, dirijat de Manuel Giugula.

Așadar, „Don Giovanni” moldav rămâne o producție valoroasă care trebuie să-și găsească o poziție constantă pe afișele locale și, de ce nu, ale altor teatre lirice naționale, în turnee.

În privința anului 2016, Opera Națională Română Iași pregătește importantul jubileu din 3 noiembrie, 60 de ani de la inaugurarea teatrului. În foaiere, panouri expoziționale au prefigurat evenimentul, în așteptarea tradiționalului spectacol cu „Tosca” de Puccini care, an de an, îl marchează.